

Hyvinvointialueen hallintosääntö

VATE 25.02.2022 § 16

Valmistelija Minna Korkiakoski-Västi ja Vilma Kiilunen

Hyvinvointialueen päätöksenteko- ja hallintomenettelyistä säädetään hyvinvointialuelain 12 luvussa. Hyvinvointialuelain lisäksi menettelyä ohjaavat mm hallintolaki (434/2003) ja hallinnon yleiset periaatteet.

Hyvinvointialuelain 95 §:n mukaan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

1. hallinnon ja toiminnan järjestämiseen liittyvistä asioista:
 - a) toimielimistä ja johtamisesta;
 - b) aluehallituksen puheenjohtajan tehtävistä;
 - c) henkilöstöorganisaatiosta;
 - d) taloudenhoidosta;
 - e) hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä
 - f) sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta;

2. päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn liittyvistä asioista:
 - a) toimivallan siirtämisestä;
 - b) toimielinten kokoontumisesta;
 - c) varajäsenten kutsumisesta;
 - d) toimielimen puheenjohtajan tehtävistä;
 - e) kokouksen tilapäisestä puheenjohtajasta;
 - f) aluehallituksen edustajan ja hyvinvointialuejohtajan läsnäolosta ja puheoikeudesta muiden toimielinten kokouksissa;
 - g) muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa;
 - h) toimielinten päätöksentekotavoista sekä siitä, miten hyvinvointialue huolehtii, että sähköiseen kokoukseen ja sähköiseen päätöksenteko- menettelyyn osallistumiseen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä;
 - i) esittelystä;
 - j) pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja tiedoksi antamisesta;
 - k) asiakirjojen allekirjoittamisesta;
 - l) tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnon järjestämisestä;

- m) asiakirjoista tai tiedon antamisesta perittävistä maksuista;
- n) lain 30 §:ssä tarkoitetun aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista;
- o) viestinnän periaatteista sekä
- p) menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi;

3. aluevaltuuston toimintaan liittyvistä asioista:

- a) aluevaltuuston kokousmenettelystä;
- b) varavaltuutetun kutsumisesta valtuutetun tilalle;
- c) valtuutetun aloitteen käsittelystä;
- d) valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista valtuustoryhmistä;
- e) kokouksiin osallistumisesta ja kokouskutsun lähettämisestä sähköisesti sekä
- f) valtuutettujen puheenvuorojen pituudesta yksittäisissä asioissa, jos ne ovat tarpeen kokouksen kulun turvaamiseksi.

Lisäksi hallintosäännössä annetaan ne määräykset, joilla turvataan kielilaissa (423/2003) ja muualla lainsäädännössä säädettyjen kielellisten oikeuksien toteutuminen hyvinvointialueen hallinnossa.

Hyvinvointialuelain 95 §:n luettelo ei ole tyhjentävä. Lisäksi hyvinvointialuelain mukaan hallintosäännössä tulee määrätä eräistä muistakin kuin 95 §:ssä säädetyistä asioista, kuten:

- aluehallituksen puheenjohtajan tehtävistä (44 §),
- konsernijohdosta sekä sen tehtävistä ja toimivallan jaosta (50 §) ja
- hyvinvointialueen liikelaitoksen ja liikelaitoksen johtokunnan tehtävistä (70 ja 71 §).

Aluevaltuuston on päätettävä luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista. Laissa ei oteta kantaa päätöksentekotapaan. Tarkoituksenmukaista on ottaa hallintosääntöön määräykset luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista.

Hallintosäännön sisältö

Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset ainakin niistä asioista, jotka hyvinvointialuelain 95 §:ssä luetellaan. Hallintosäännössä voidaan siis antaa muitakin kuin laissa säädettyjä määräyksiä. Hallintosäännön määräysten sisältö on aluevaltuuston harkinnassa. Määräykset eivät kuitenkaan saa olla lainvastaisia.

Hyvinvointialueen hallintosäännössä määritellään toimielin- ja viranhaltijarakenne. Hallintosäännössä ei pääsääntöisesti toisteta laissa

toimielimille säädettyjä tehtäviä. Hallintosääntömääräykset voidaan jakaa eri asiakirjoihin silloin, kun kaikkia määräyksiä ei hyvinvointialueen organisaation laajuuden perusteella ole tarkoituksenmukaista koota yhteen asiakirjaan.

Aluevaltuusto arvioi, mitä hallintosääntömääräyksiä toiminnan ohjaamiseen tarvitaan. Hallintosäännön määräyksillä aluevaltuusto määrittelee oman asemansa päätösvallan käyttäjänä, aluehallituksen ja muiden toimielinten sekä johtavien viranhaltijoiden toimivallan ja oikeuden siirretyn toimivallan edelleen siirtämiseen toimivallan saaneen viranomaisen omilla päätöksillä.

Aluevaltuusto käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa hyvinvointialueen tehtäväaloilla. Aluevaltuusto voi siirtää sille kuuluvaa päätösvaltaa aluehallitukselle, hyvinvointialueen muille toimielimille sekä hyvinvointialueen liikelaitoksen johtokunnalle. Päätösvaltaa voidaan siirtää myös suoraan hyvinvointialueen viranhaltijoille ja luottamushenkilöille.

Hallintosäännön ohella muita hyvinvointialueen toiminnan keskeisiä ohjausvälineitä ovat:

- hyvinvointialuestrategia (hyvinvointialuelaki 41 §), sisältäen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian (sotejärjestämislaki 11 §),
- talousarvio, taloussuunnitelma ja investointisuunnitelma
- omavalvontaohjelman osana laissa erikseen säädetyt omavalvontasuunnitelmat ja potilasturvallisuussuunnitelmat (sotejärjestämislaki 40 ja 41 §).

Hallintosäännön sitovuus ja voimaantulo

Hyvinvointialueen hallinnossa on noudatettava hallintosäännön määräyksiä. Jos esimerkiksi hallintosäännöllä määrätyistä toimivaltarajoista poiketaan, päätöksen tehnyt viranomainen ylittää toimivaltansa. Hallintosääntö sitoo myös aluevaltuustoa; se ei voi poiketa hallintosäännöstä muuten kuin sitä muuttamalla. Aluevaltuusto ei voi esimerkiksi ottaa ratkaistavakseen asiaa, jossa toimivalta on hallintosäännöllä siirretty aluehallitukselle.

Jotta voimaantulopäivästä ei synny epätietoisuutta, hallintosääntöä hyväksyttäessä tai muutettaessa on samalla syytä päättää sen voimaantuloajankohdasta. Hyvinvointialuelaisissa ei säädetä hallintosäännön voimaantulosta. Täytäntöönpanoon sovelletaan päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaa 148 §:ää. Päätös voidaan panna täytäntöön, vaikka se ei ole vielä saanut lainvoimaa, jollei oikaisuvaatimus tai valitus päätöksen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön valmistelu ja luonnos

Hallintosäännön valmistelu on toteutettu poikkeuksellisen nopealla aikataululla. Hallintosääntöluonnos perustuu pitkälti valtakunnalliseen mallisääntöön. Merkittävin alueellisesti haettu ratkaisu on toimielinrakenne. Hallintosääntöluonnosta on valmisteluvaiheessa käsitelty VATEn virkavalmistelun lisäksi henkilöstöryhmien kanssa käydyissä neuvotteluissa, poliittisessa seurantar ryhmässä sekä aluevaltuuston valmisteleivassa seminaarissa.

Hallintosäännön lisäksi viranhaltijoiden päätösvaltaa ja vastuita tullaan tarkentamaan ja laajemmin sääntelemään myöhemmin aluehallituksessa hyväksyttävällä johto- tai toimintasäännöllä.

Liite A § 16 Hallintosääntö

Päätösesitys

1. Hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin päättää esittää aluevaltuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön. Hallintosääntö tulee voimaan samana päivänä, kun aluevaltuuston kokouksen pöytäkirja on allekirjoitettu.

2. Samalla väliaikainen valmistelutoimielin päättää valtuuttaa VATEn puheenjohtajan tekemään hallintosääntöluonnokseen ennen aluevaltuustokäsittelyä teknisiä korjauksia ja tarkennuksia.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotuksen kohdat 1 ja 2.

KPHVAVAL 07.03.2022 § 6
558/00.02.17/2022

Hyvinvointialueen välikaikaisen valmistelutoimielimen esitys
aluevaltuustolle

Liite A § 6 Hallintosääntö

Päätösesitys

Hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin esittää aluevaltuustolle, että se hyväksyy liitteenä olevan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön. Hallintosääntö tulee voimaan samana päivänä, kun aluevaltuuston kokouksen pöytäkirja on allekirjoitettu.

Päätös

Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.